

Silaha za nyuklia zilizopo

Hivi leo, mataifa tisa yana maelfu kadhaa ya silaha za nyuklia, hali ambayo ni tisho la kipekee kwa maisha ya binadamu popote. Mamia ya silaha hizo huwekwa katika tahadhari ya kiwango cha hali ya juu, tayari kutumika ndani ya dakika chache.

Zinahifadhiwa katika vituo vya kurushia makombora, ndani ya ndege za kivita na manowari zinazoweka doria baharini nyakati zote. Baadhi yake zinaweza kusafiri umbali wa maelfu ya kilomita kupitia mabara ili kufikia zinakolengwa.

Mengi ya mataifa hayo yana mabomu yawezayo kusababisha uharibu mkubwa na maafa mengi kuliko mabomu yaliyoangushwa Hiroshima na Nagasaki katika mwanzo wa enzi ya utumiaji wa silaha za nyuklia. Mabomuma kubwa zaidi yana nguvu za zaidi ya tani milioni moja, au megaton moja, ya kemikali ya kisasi inayolipuka, TNT. Hata mabomu yanayokusudiwa kutumika katika harakati za kivita, yanaweza kusababisha mlipuko wenye nguvu mara 20 zaidi ya bomu lililoangushwa Hiroshima.

Manowari moja yenye silaha za nyuklia inaweza kubeba makombora dazeni moja au zaidi, kila moja ikiwa na kichwa cha nyuklia, yenye uwezo wa pamoja wa kuharibu miji zaidi ya 100.

Watu wanaoishi karibu na kambi za kijeshi zinazotumika kurushia silaha za nyuklia hukabiliwa na hatari kubwa ya kuwa waathiriwa wa mashambulizi ya kinyuklia, ama kupata hasara kutokana na mlipuko ya nyuklia iwezayo kutokea kimakosa na kwa bahati mbaya. Kwa vile mambo mengi ya serikali huwekwa siri, huenda baadhi ya watu karibu na kambi hizo hawana habari kuhusu kuwepo kwa silaha karibu nao.

Mataifa yenye silaha za nyuklia

Mataifa tisa yana silaha za nyuklia hivi leo: Marekani, Russia, China, Ufaransa, Uingereza, India, Pakistan, Israeli na Korea Kaskazini. Russia na Marekani ndizo zina hifadhi kubwa zaidi ya silaha za nyuklia.

Nyingi ya silaha hizo haziwekwi tu katika maghala. Hutolewa kila mara, tayari kutumiwa wakati wowote. Serikali huhusika katika miradi inayogharimu pesa nyingi ya kuimarisha na kupanua hifadhi zao, kwa kisingizio cha kupata zana za kisasa.

Baadhi ya mataifa yenye silaha za nyuklia yanatengeneza aina mpya ya silaha hizo, yanafanyia majaribio mifumo mipya ya kuzitumia na kueneza nadharia za uwezakano wa kutumia silaha hizo. Yaonekana lengo la mataifa hayo yote ni kuendelea kudumisha nguvu zao za nyuklia kwa hali ya baadaye isiyojulikana itakavyokuwa.

Wasiwasi kuhusu ueneaji

Kukataa kwa nchi zenye silaha za nyuklia kupunguza na hatimaye kumaliza zana hizo kumeimarisha hatari ya mataifa zaidi, na hata wahusika ambao si serikali, kupata silaha za nyuklia siku moja. Kupiga hatua katika upunguzaji wa silaha hizo ni hali muhimu ya kuzuia kuenea kwake.

Ingawa hatua muhimu zimechukuliwa kuzuia ueneaji wa silaha hizo, hakuna uhakika kwamba zitaleta matokeo yanayotakiwa. Taifa lolote lenye uwezo wa urani au kutayarisha upya mafuta ya nyuklia ili kutoa plutoni linaweza, kwa kudhania tu, kuunda silaha ya nyuklia ndani ya miezi kadhaa.

Afrika Kusini, Israeli, India, Pakistan na Korea Kaskini zilijipatia silaha za nyuklia kwa kutumia vifaa na nyenzo zilizodaiwa kulenga amani, na hivyo kukariri hatari za kuendelea kuongezwa kwa silaha hizo chini ya mipango ya nguvu za nyuklia.

Kilo kadhaa za urani iliyostawishwa au kemikali ya plutoni zinatoshwa kuunda bomu moja la nyuklia. Hivi leo, mamia ya tani za nyenzo hizo zimewekwa akiba ulimwenguni, na nyingine nyingi bado zinaundwa. Ni lazima tatizo hilo lishughulikiwe Ili kufanikisha upunguzaji wa silaha hizo za vita.

Mataifa yanayokula njama za kudumisha silaha za nyuklia

Ingawa ni mataifa tisa yenye silaha za nyuklia, mengine zaidi ya 30 yanaunga mkono kubakizwa kwa silaha hizo na uwezekano wa kuzitumia, ikiwa ni pamoja na madai ya kulindwa na ‘mwavuli wa kinyuklia’ wa nchi marafiki zenye hifadhi za nyuklia.

Kwa mfano, mataifa yote wanachama wa Umoja wa Kujihami wa Nchi za Ulaya (NATO), yameidhinisha hadharani silaha za nyuklia. Baadhi yao yameipatia Marekani hifadhi ya mabomu ya nyuklia katika nchi zao – ikiwa ni pamoja na Ubelgiji, Ujerumani, Italia, Uholanzi na Türkiye – na kutoa ndege na watu wanaohitajika kuziangusha. Belarus inahifadhi silaha za Russia.

Baadhi ya mataifa hubadilishana ripoti za kijasusi kwa shabaha ya kuamua panapohitaji kulengwa kwa silaha za nyuklia, ama kuruhusu meli zenye silaha za nyuklia kupitia baharini zao na kutia nanga bandarini zao au ndege zenye silaha za nyuklia kuingia anga ya nchi hizo na kuongezwa mafuta katika viwanja vyao vyao ndege.

Matendo yote hayo ya kula njama huendeleza hatari za silaha za nyuklia na kudhoofisha juhudi za kumaliza silaha hizo.

Waandamanaji katika Ujerumani waziba lango la kambi ya kijeshi inayohifadhi mabomu ya nyuklia ya Marekani. Picha na: Ralf Schlesener

Kombora la nyuklia la Russia laonyeshwa
katika gwaride la kijeshi lililofanyika
2023. Picha na: Serikali ya Russia

Makombora ya nyuklia ya Marekani
yakionyesha katika jumba la
makumbusho.
Picha na: Serikali ya Marekani

